Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Instruktor higieny

(325505)

Średni personel ochrony środowiska, medycyny pracy i bhp

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Instruktor higieny

(325505)

Średni personel ochrony środowiska, medycyny pracy i bhp

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Instruktor higieny (325505)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [303]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/pl/photos/medic-szpital-laboratorium-563423 [dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący 3
2. OPIS ZAWODU 4
2.1. Synteza zawodu 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie 7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji 8
2.7. Zawody pokrewne 9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE 9
3.1. Zadania zawodowe 9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Nadzorowanie sanitarnych warunków higienicznych i zdrowotnych w środowisku naturalnym i środowisku życia człowieka 9
3.3. Kompetencje społeczne 11
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 11
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji 12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO 12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie 12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu 13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów 14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie 15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) 15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE 15
7. SŁOWNIK POJĘĆ 17
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) 17
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) 19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Instruktor higieny 325505

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Edukator zdrowia.
- Instruktor higieny żywienia.
- Instruktor oświaty zdrowotnej.
- Instruktor stacji sanitarno-epidemiologicznej.
- Kontroler przestrzegania przepisów sanitarnych.
- Kontroler warunków sanitarno-higienicznych.
- Koordynator edukacji zdrowotnej.
- Starszy instruktor higieny.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 3257 Environmental and occupational health inspectors and associates.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:
- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Maria Kowalczyk – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Jerzy Marcinkowski – Polskie Towarzystwo Higieniczne, Zarząd Główny, Warszawa; Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego, Katedra Medycyny Społecznej, Zakład Zdrowia Publicznego, Poznań.
- Anna Simińska – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Łukasz Baka – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Maria Konarska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Małgorzata Przybyszewska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Agnieszka Szczechura – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Mirosław Żurek – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Magdalena Kozik – Firma Utrzymania Czystości „SOPEL", Rzeszów.
- Anna Owsicka – Centrum Edukacji Siódemka, Rybnik.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Grzegorz Łyjak – Stowarzyszenie Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, Warszawa.
- Anna Sokołowska – Safety Sys Doradztwo Szkolenia Audyty Anna Sokołowska, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Instruktor higieny sprawuje funkcje kontrolne i doradcze w zakresie higieny[6] i ochrony środowiska[9] życia człowieka oraz środowiska naturalnego.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Instruktor higieny jest zawodem o charakterze kontrolno-nadzorowym[7]. Celem jego pracy jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych[1] i chorób zawodowych[2]. Instruktor higieny sprawuje nadzór[8] nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania co do warunków sanitarno-higienicznych i zdrowotnych w obiektach użyteczności publicznej. Rozpoznaje potrzeby zdrowotne środowiska. Prowadzi działania edukacyjno-informacyjne w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

Obecnie (2018 r.) niewiele osób wykonuje zawód instruktora higieny. Jest to związane z wymaganą przez pracodawcę koniecznością podnoszenia kwalifikacji. Osoby, które przed laty zdobyły zawód instruktora higieny, po zdobyciu wykształcenia wyższego otrzymały możliwość awansu stanowiskowego.

Sposoby wykonywania pracy

Instruktor higieny wykonuje pracę w relacji człowiek – człowiek i człowiek – rzecz. Jego praca polega m.in. na:

- dokonywaniu oceny przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku naturalnym i środowisku życia człowieka,
- nadzorowaniu higieny urządzeń obiektów użyteczności publicznej oraz urządzeń służących do zaopatrywania ludności w wodę pitną[13] i na potrzeby gospodarcze,
- opiniowaniu projektów planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- uczestniczeniu w dopuszczaniu do użytku obiektów budowlanych,
- zapobieganiu chorobom zawodowym i innym chorobom związanym ze środowiskiem pracy,
- nadzorowaniu jakości zdrowotnej żywności, jej warunków produkcji, transportu, przechowywania, sprzedaży,

- pobieraniu prób do badań laboratoryjnych,
- działaniu profilaktycznym i zwalczaniu przez dezynfekcję[4], dezynsekcję[5], deratyzację[3] oraz szczepienia ochronne[12] chorób zakaźnych, pasożytniczych,
- zapobieganiu chorobom niezakaźnym wynikających z antyzdrowotnego stylu życia,
- nadzorowaniu warunków sanitarnych zakładów leczniczych, zakładów pracy, placówek oświatowo-wychowawczych, obiektów użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych pod kątem sanitarnym,
- sprawowaniu nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi, produktami biobójczymi, detergentami, prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, wykorzystywanymi w zakładach pracy,
- koordynowaniu, inicjowaniu i doradztwie oraz kontroli w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej w celu kształtowania właściwych postaw i zachowań zdrowotnych (prozdrowotnego stylu życia),
- odpowiadaniu na skargi i wnioski ludności,
- przygotowywaniu w trybie administracyjnym projektów decyzji do przekazania przełożonym,
- sporządzaniu protokołów i zaleceń pokontrolnych oraz planów sprawozdań w zakresie działań kontrolnych.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Instruktor higieny wykonuje pracę na terenie podległym określonej stacji sanitarno-epidemiologicznej. Głównie prowadzi czynności kontrolne w terenie, co często wymaga przemieszczania się i pracy w wielu miejscach w ciągu jednego dnia, niezależnie od warunków pogodowych, przy zmiennych warunkach atmosferycznych, w kontakcie z niską i/lub wysoką temperaturą. Wykonuje także pracę biurową, głównie w pozycji siedzącej, przeważnie w budynku stacji sanitarno-epidemiologicznej lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, przy oświetleniu dziennym i sztucznym, w pomieszczeniach klimatyzowanych lub bez klimatyzacji.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Instruktor higieny w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- komputer z typowym oprogramowaniem biurowym,
- internet,
- skaner, kserokopiarkę,
- samochód,
- narzędzia i naczynia do poboru próbek laboratoryjnych.

Organizacja pracy

Instruktor higieny pracuje głównie w systemie jednozmianowym, w stałych godzinach pracy. Ma możliwość wykonywania nadgodzin, związanych z czynnościami kontrolnymi oraz reagowaniem w sytuacjach zagrożenia zdrowia publicznego[14], w szczególności epidemiologicznego (choroby zakaźne). Zwyczajowo pracuje samodzielnie, wykonując polecenia służbowe przełożonych z Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Jest zatrudniany na umowę o pracę**.**

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Praca **instruktora higieny** wiąże się z narażeniem m.in. na:
- czynniki niebezpieczne, takie jak: wypadki, w tym wypadek komunikacyjny – podczas przemieszczania się do kontrolowanych obiektów, upadki (potknięcia, poślizgnięcia, upadki ze schodów itp.) związane z wykonywaniem pracy w terenie, niezależnie od pogody i stanu kontrolowanego obiektu,
- czynniki natury biologicznej – narażenie na występowanie drobnoustrojów chorobotwórczych (bakterii, wirusów, grzybów) w miejscach wykonywania kontroli,
- czynniki natury fizycznej – narażenie na hałas, wibracje, ultradźwięki, promieniowanie cieplne, niekorzystne czynniki mikroklimatyczne,
- czynniki natury chemicznej – narażenie na kontakt ze środkami zawierającymi niebezpieczne substancje w miejscu wykonywania czynności kontrolnych (gazy, pary, mgły, dymy i pyły powstające w procesach pracy prowadzonych w przedsiębiorstwach z użyciem chemikaliów),
- obciążenie psychiczne – sprzyjające występowaniu zaburzeń nerwicowych z uwagi na nierzadkie przypadki zachowań agresywnych ze strony osób kontrolowanych, pracę pod presją odpowiedzialności i czasu**.**

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **instruktor higieny** ważne są:

<u>w kategorii wymagań fizycznych</u>
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność zmysłu smaku,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządów równowagi;

<u>w kategorii sprawności sensomotorycznych</u>
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- zmysł równowagi,
- czucie dotykowe,
- czucie smakowe,
- powonienie,
- spostrzegawczość;

<u>w kategorii sprawności i zdolności</u>
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- łatwość wypowiadania się w mowie i w piśmie,
- zdolność analizowania i systematyzowania złożonych problemów,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie),
- zdolność skutecznego przekonywania,

- zdolność rozwiązywania konfliktów,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi;

w kategorii cech osobowościowych
- gotowość do współdziałania,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- gotowość podporządkowania się,
- gotowość do pracy w warunkach monotonnych,
- komunikatywność,
- asertywność,
- operatywność i skuteczność,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- odpowiedzialność proekologiczna,
- odpowiedzialność za innych,
- samokontrola,
- odporność emocjonalna,
- empatia,
- szacunek dla godności człowieka,
- serdeczność,
- tolerancyjność,
- ekspresyjność,
- kontrolowanie własnych emocji,
- wytrwałość i cierpliwość,
- wysoka kultura osobista.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca **instruktora higieny** wymaga sprawności intelektualnej i ruchowej. Pod względem wydatku energetycznego, w zależności od wykonywanych zadań zawodowych, należy do prac lekkich (prace biurowe) lub średnio ciężkich (praca w terenie). Występuje w niej również obciążenie umysłowe, związane np. z analizowaniem, rozwiązywaniami problemów i podejmowaniem decyzji.

Przeciwskazaniami do wykonywania zawodu są m.in.:
- dysfunkcje utrudniające komunikację,
- dysfunkcje fizyczne ograniczające zdolność przemieszczania się i pracy w terenie.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie **instruktor higieny** określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych na poszczególne stanowiska w pracy w stacji sanitarno-epidemiologicznej. Wymagane jest wykształcenie na poziomie technikum np. w zawodzie pokrewnym technik analityk lub innym, umożliwiającym wykonywanie stosownych zadań powierzonych na stanowisku. Przez pracodawców preferowane jest

zatrudnianie pracowników posiadających wykształcenie wyższe na kierunkach medycznych, mających zastosowanie w realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej (zgodnie z wykazem 65 specjalizacji, np. zdrowie publiczne, promocja zdrowia, oświata zdrowotna).

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Przepisy prawa nie określają szczegółowych kwalifikacji i niezbędnych uprawnień do wykonywania zawodu **instruktora higieny**. Podjęcie pracy w zawodzie ułatwiają:

- dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie szkolnym (pokrewnym) technik analityk,
- świadectwo potwierdzające kwalifikacje: AU.59 Przygotowywanie sprzętu, odczynników chemicznych i próbek do badań analitycznych, oraz AU.60 Wykonywanie badań analitycznych.

Dodatkowymi atutami przy zatrudnianiu w zawodzie instruktora higieny są m.in.:

- suplementy Europass (w języku polskim i angielskim), wydawane na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- posiadanie prawa jazdy kat. B,
- podstawowa znajomość obsługi komputera.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu w zawodzie **instruktora higieny** reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych na poszczególne stanowiska w pracy w stacji sanitarno-epidemiologicznej. Instruktor higieny po 5 latach pracy może awansować na stanowisko starszego instruktora higieny. Po uzupełnieniu wykształcenia do poziomu studiów wyższych II stopnia z dziedziny medycyny, mającego zastosowanie w realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, na kierunkach określonych ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, po odbyciu stażu pracy powyżej 1 roku, może awansować na stanowisko młodszego asystenta, po kolejnym roku, na stanowisko asystenta. Kolejne trzy lata stażu dają możliwość awansu na stanowisko starszego asystenta, a po pięciu kolejnych latach, na kierownika działu. Preferowane przez pracodawcę jest podnoszenie wykształcenia i uzupełnianie kwalifikacji.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **instruktor higieny** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej oraz pozaformalnej.

Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych przydatnych w zawodzie instruktor higieny, wchodzących w skład zawodu szkolnego (pokrewnego) technik analityk:

- w zakresie kwalifikacji AU.59. Przygotowywanie sprzętu, odczynników chemicznych i próbek do badań analitycznych,
- w zakresie kwalifikacji AU.60. Wykonywanie badań analitycznych.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **instruktor higieny** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik analityk[S]	311103
Edukator ekologiczny	325501
Inspektor bezpieczeństwa i higieny pracy	325502
Inspektor ochrony środowiska	325504
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy[S]	325509
Inspektor sanitarny	325514

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **instruktor higieny** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Dokonywanie analiz i ocen epidemiologicznych zagrożonych terenów.
Z2 Kontrolowanie podległych podmiotów w zakresie przestrzegania przepisów sanitarno-higienicznych.
Z3 Pobieranie próbek do badań.
Z4 Wydawanie decyzji i zarządzeń administracyjnych w odniesieniu do bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego.
Z5 Koordynowanie, inicjowanie i doradztwo oraz kontrola w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Nadzorowanie sanitarnych warunków higienicznych i zdrowotnych w środowisku naturalnym i środowisku życia człowieka

Kompetencja zawodowa Kz1: Nadzorowanie sanitarnych warunków higienicznych i zdrowotnych w środowisku naturalnym i środowisku życia człowieka obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Dokonywanie analiz i ocen epidemiologicznych zagrożonych terenów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Przepisy regulujące profilaktykę oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych; • Przepisy związane z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11); • System wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami biologiczno-chemicznymi (RAS-BICHAT8[11]); • System wczesnego reagowania, ostrzegania i powiadamiania państw członkowskich o zagrożeniach epidemiologicznych (EWRS[10]); • Przepisy regulujące stosowanie szczepień ochronnych.	• Rejestrować, opracowywać i analizować ogniska chorób zakaźnych i zbiorowych zatruć pokarmowych zgodnie z przepisami Klasyfikacją ICD-11; • Prowadzić nadzór merytoryczny nad dochodzeniami w ogniskach chorób zakaźnych; • Analizować i oceniać sytuację epidemiologiczną zagrożonych terenów w zakresie chorób zakaźnych; • Uaktualniać procedury postępowania na wypadek wystąpienia szczególnie niebezpiecznych chorób zakaźnych; • Stosować się do przepisów regulujących szczepienia ochronne.

Z2 Kontrolowanie podległych podmiotów w zakresie przestrzegania przepisów sanitarno-higienicznych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Akty prawne, na podstawie których wykonywane są czynności kontrolne, w szczególności o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej (Prawo przedsiębiorców), o działalności leczniczej, o zwalczaniu chorób zakaźnych; • Metodykę kontroli, w tym przepisy ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Kodeks postępowania administracyjnego oraz Kodeks wykroczeń, Kodeks pracy (dział X); • Dokumentację, narzędzia informatyczne, formularze wykorzystywane do prowadzenia czynności kontrolnych.	• Planować i organizować pracę w terenie, w tym dobierać podmioty do kontroli w sposób samodzielny; • Reagować na interwencje oraz identyfikować zagrożenia epidemiczne i ich źródła; • Posługiwać się dokumentacją konieczną przy prowadzeniu kontroli. • Dokonywać oceny i analizy stanu sanitarnego obiektu; • Opisywać stan faktyczny zastany w miejscu kontroli; • Analizować okazaną przez kontrolowanego dokumentację; • Systematyzować uzyskane informacje;

Z3 Pobieranie próbek do badań	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady pobierania, transportu, przechowywania próbek do badań biologicznych, fizycznych i chemicznych; • Rodzaje próbek, sposoby pobierania, narzędzia do pobierania oraz prawidłowe oznakowanie próbek; • Możliwości przeciwdziałania narażeniu na czynniki niebezpieczne, mogące doprowadzić do występowania wypadków w miejscu pracy; • Istotę zagrożeń ze strony czynników szkodliwych i niebezpiecznych podczas poboru próbek; • Przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.	• Prawidłowo pobierać próbki do analizy laboratoryjnej; • Korzystać z narzędzi i naczyń do poboru próbek; • Prowadzić dokumentację związaną z dokonywaniem poboru próbek; • Wskazywać możliwości zapobiegania wypadkom na konkretnych stanowiskach pracy i w środowisku bytowania człowieka; • Rozeznawać miejsca i okoliczności, w których może dojść do zagrożeń ze strony czynników szkodliwych natury fizycznej, biologicznej i chemicznej; • Przestrzegać przepisów i zasad bezpieczeństwa pracy.

Z4 Wydawanie decyzji i zarządzeń administracyjnych w odniesieniu do bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Przepisy prawne dotyczące wydawania decyzji i zarządzeń administracyjnych podczas kontroli ustaleń; • Metodykę wydawania decyzji i zarządzeń, w tym określania ich podstawy prawnej; • Dokumentację, narzędzia informatyczne, formularze wykorzystywane do prowadzenia czynności kontrolnych.	• Formułować treści decyzji, zarządzeń i innych środków prawnych na podstawie dokonanych podczas kontroli ustaleń; • Wydawać opinie co do zgodności kontrolowanego materiału z warunkami sanitarnymi, określonymi stosownymi przepisami; • Prowadzić dokumentację kontrolowanych podmiotów.

Z5 Koordynowanie, inicjowanie i doradztwo oraz kontrola w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Narodowy Program Zdrowia oraz politykę zdrowotną państwa; • Problemy i potrzeby zdrowotne środowiska lokalnego; • Problematykę chorób zawodowych.	• Ustalać priorytety zdrowotne na podległym terenie; • Identyfikować problemy i potrzeby zdrowotne na podstawie diagnozy środowiska lokalnego; • Tworzyć programy profilaktyczne na podstawie analizy problemów i potrzeb zdrowotnych środowiska; • Dokonywać oceny działalności oświatowo--zdrowotnej prowadzonej przez placówki oświatowo-wychowawcze, szkoły wyższe, podmioty lecznicze; • Udzielać porad i informacji w zakresie zapobiegania negatywnemu wpływowi czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi i eliminowania go; • Pobudzać świadomość społeczną w zakresie indywidualnej aktywności na rzecz zdrowia; • Kierować akcją profilaktyczną zgodnie z wytycznymi, z uwzględnieniem stanu epidemiologicznego oraz potrzeb środowiska lokalnego; • Udzielać porad w zakresie zapobiegania chorobom zawodowym.

3.3. Kompetencje społeczne

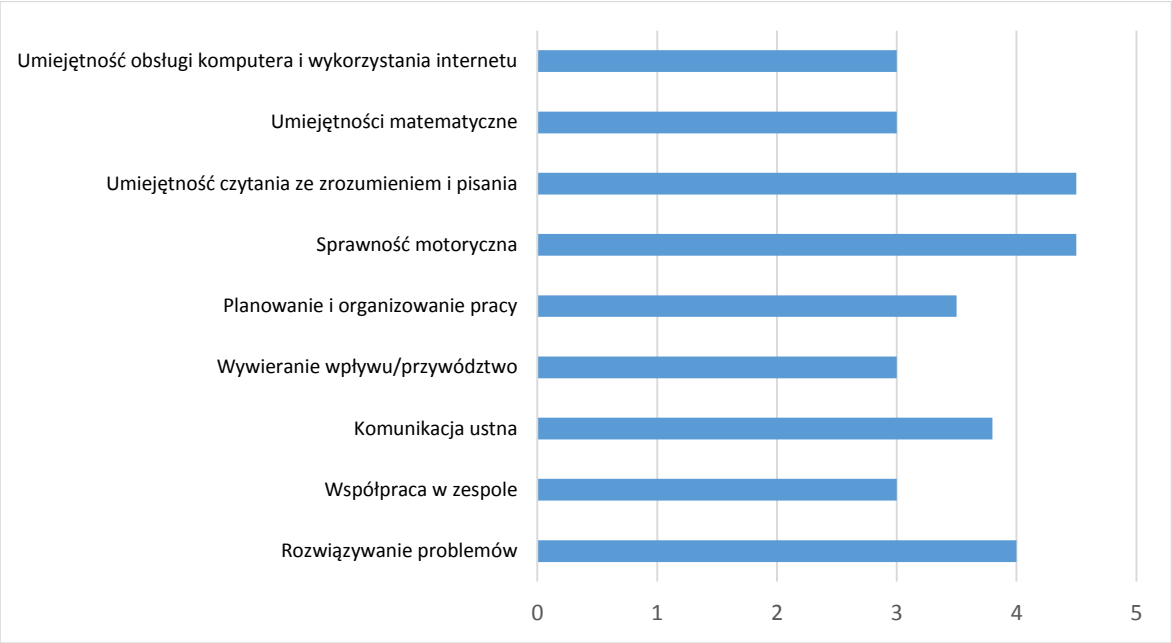
Pracownik w zawodzie **instruktor higieny** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań oraz za powierzony sprzęt i narzędzia wykorzystywane na stanowisku pracy podczas realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
- Dostosowywania zachowania do zmiennych okoliczności podczas wykonywania pracy.
- Podejmowania współpracy w grupie podczas wykonywania zadań zawodowych.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych w zakresie wykonywanych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
- Oceniania i weryfikowania wykonywanych przez siebie prac.
- Oceniania zagrożenia zdrowia oraz życia i podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia podczas realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **instruktor higieny.**

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **instruktor higieny**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **instruktor higieny** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Potencjalnym pracodawcą dla osób wykonujących zawód **instruktora higieny** są stacje sanitarno-epidemiologiczne. W obecnej chwili na terenie Polski nie prowadzi się naborów na to stanowisko, jak również nie ma żadnych ofert pracy w tym zawodzie.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **instruktor higieny**.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu można uzyskać, podejmując:
- kształcenie w technikum w zawodzie pokrewnym technik analityk,
- szkolenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego, w zakresie kwalifikacji:
  - AU.59 Przygotowywanie sprzętu, odczynników chemicznych i próbek do badań analitycznych, oraz
  - AU.60 Wykonywanie badań analitycznych.

Kształcenie w zakresie kwalifikacyjnego kursu zawodowego (dla dorosłych) mogą prowadzić:
- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową.

Kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie pokrewnym technik analityk potwierdzają (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

Występuje możliwość dalszego kształcenia, podnoszenia kwalifikacji na studiach I i II stopnia oraz podyplomowych (np. na kierunku lekarz – specjalista zdrowia publicznego), prowadzonych przez uczelnie państwowe i prywatne.

Szkolenie

Zazwyczaj pracodawcy we własnym zakresie prowadzą szkolenia pracowników w zawodzie **instruktor higieny** w celu wyposażenia ich w kompetencje wymagane na stanowisku pracy.

Szkolenia mogą być również oferowane przez szkoły, ośrodki i centra kształcenia zawodowego oraz inne instytucje działające na rynku usług szkoleniowych w zakresie ochrony środowiska.

Przykładowo tematyka szkoleń może dotyczyć:
- epidemiologii,
- analizy biochemicznej i środowiskowej,
- obsługi komputerów i oprogramowania.

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **instruktora higieny** jest zróżnicowane i mieści się z reguły w przedziale od 1570 zł do 3290 zł brutto miesięcznie w przeliczeniu na jeden etat. Poziom wynagrodzenia jest regulowany przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę pracowników podmiotów leczniczych, działających w formie jednostki budżetowej.

Kwota wynagrodzenia zależna jest również od stażu pracy oraz zakładowych regulaminów premiowania.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach

https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **instruktor higieny** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób z:

- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza pracy przy komputerze oraz pozwala na obsługę sprzętu biurowego, wymagane jest wówczas dostosowanie miejsca pracy, sprzętu komputerowego i biurowego do potrzeb osoby z dysfunkcją,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się po zróżnicowanym terenie, także poza miejscem pracy.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646, z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 475, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1261, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.).
- Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie warunków wynagrodzenia za pracę pracowników podmiotów leczniczych działających w formie jednostki budżetowej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 304, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych na poszczególnych stanowiskach pracy w stacji sanitarno-epidemiologicznej (Dz. U. Nr 48, poz. 283).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2009 r. w sprawie zasad i trybu upoważniania pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych lub Głównego Inspektoratu Sanitarnego do wykonywania określonych czynności kontrolnych i wydawania decyzji w imieniu państwowych inspektorów sanitarnych lub Głównego Inspektora Sanitarnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 2, poz. 10).

Literatura branżowa:

- Rączkowski B.: BHP w praktyce. ODDK, Gdańsk 2018.
- Sygit M., Wojtyło A. (red.): Teoria i praktyka działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności. Nowe Zdrowie Publiczne, Zielona Góra 2008.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie (kształcenie według podstawy programowej z 2017 r.) technik analityk 311103: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311103.pdf
- Internetowy System Aktów Prawnych: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/home.xsp
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl

- Romanowska-Słomka I.: Instruktor higieny, Atest 2006, 5, 50-51: http://sigma-not.net/download.php?token=xaa8f7744bcba2b3434b542f6d4c1f0b6
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Choroba zakaźna**	Choroba, która została wywołana przez biologiczne czynniki chorobotwórcze, które ze względu na charakter i sposób szerzenia się stanowią zagrożenie dla zdrowia publicznego.	https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/choroba%20zaka%C5%BAna.html [dostęp: 31.10.2018]
2	**Choroba zawodowa**	Choroba ujęta w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że choroba została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanymi „narażeniem zawodowym”.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19740240141 [dostęp: 31.10.2018]
3	**Deratyzacja**	Zwalczanie za pomocą środków chemicznych, fizycznych lub biologicznych wszelkich szkodliwych gryzoni, najczęściej szczurów i myszy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/deratyzacja.html [dostęp: 31.10.2018]
4	**Dezynfekcja**	Zabieg polegający na wyniszczeniu wszelkiego rodzaju mikroorganizmów chorobotwórczych, bakterii oraz wirusów; odkażanie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/dezynfekcja.html [dostęp: 31.10.2018]

5	**Dezynsekcja**	Tępienie za pomocą środków chemicznych, fizycznych lub biologicznych szkodliwych owadów (zwłaszcza pasożytniczych, takich jak: owady, insekty), ich jaj i larw.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/dezynsekcja.html [dostęp: 31.10.2018]
6	**Higiena**	Dział medycyny zajmujący się wpływem środowiska naturalnego (lub sztucznego) na zdrowie ludzkie, którego celem jest eliminacja czynników niekorzystnych, przy jednoczesnym wprowadzaniu elementów sprzyjających ochronie zdrowia.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/higiena [dostęp: 31.10.2018]
7	**Kontrolno-nadzorowa funkcja**	Funkcja, której rezultatem jest poddanie zachowań ludzkich społecznej kontroli oraz nakładanie kar na podstawie przepisów prawa.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Sygit M., Wojtyło A. (red.): Teoria i praktyka działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności. Nowe Zdrowie Publiczne, Zielona Góra 2008
8	**Nadzór**	W administracji publicznej ingerowanie w działalność nadzorowanego podmiotu poprzez pociąganie do odpowiedzialności osób, nakazywanie usunięcia uchybień, pod groźbą kar administracyjnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/nadz%C3%B3r.html [dostęp: 31.10.2018]
9	**Ochrona środowiska**	Wszystkie działania, które człowiek podejmuje na rzecz zachowania środowiska naturalnego w jak najlepszym stanie.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/ochrona-srodowiska [dostęp: 31.10.2018]
10	**System EWRS (Early Warning Response System - Krajowy System Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych)**	Mechanizm współpracy obejmujący kraje Unii Europejskiej, umożliwiający szybkie konsultacje i koordynację działań podejmowanych w związku z zagrożeniami dla zdrowia publicznego, związanymi z atakami, w których mogą zostać użyte czynniki biologiczne, chemiczne, radiologiczne	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://cresz.wp.mil.pl/plik/file/System_powiadamiania_w_UE_jako_narzedzie_reagowania.pdf [dostęp: 31.10.2018]
11	**System RAS-BICHAT (Rapid Alert System for Biological and Chemical Agent Attacks and Threats - System wczesnego ostrzegania przed biologiczno-chemicznymi zagrożeniami)**	System wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami oraz atakami biologicznymi i chemicznymi, obejmujący kraje Unii Europejskiej.	Sygit M., Wojtyło A. (red.): Teoria i praktyka działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności. Nowe Zdrowie Publiczne, Zielona Góra 2008
12	**Szczepienia ochronne**	Sztuczne uodpornianie ludzi i zwierząt przeciw chorobom zakaźnym za pomocą szczepionek.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/szczepienia-ochronne;3982699.html [dostęp: 31.10.2018]

13	**Woda pitna**	Woda zdatna do picia bez dodatkowej obróbki, zawierająca odpowiednią ilość soli mineralnych i pozbawiona szkodliwych dla zdrowia zanieczyszczeń lub czynników chorobotwórczych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/woda%20pitna.html [dostęp: 31.10.2018]
14	**Zdrowie publiczne**	Zdrowie ogółu ludności oraz wszelkie działania instytucjonalne mające na celu polepszenie, promocję, ochronę i przywracanie zdrowia ludności.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/zdrowie%20publiczne.html [dostęp: 31.10.2018]

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [304]